

MAK 2021-2030 arengustsenaariumite tööversioonis leiduvad puudused ning lahenduste pakkumine.

MAK 2030 protsessi kirjelduse kohaselt on arengustsenaariumite koostamise peamiseks aluseks huvirühmade aruteludes väljatoodud lahendustettepanekud. Puudusteks praeguses tööversioonis on, et arengustsenaariumitesse on toodud lahendusi, mida ei ole huvirühmade koosolekul esitatud ning mõned kõlapinda leidnud ettepanekuid on üldse välja jäetud.

1. Tööhõive maapiirkondades

1.1. Selgitus. Metsandussektoril on oluline roll tööhõive pakkumises väljaspool Tallinna ja Tartu mõjupiirkonda. Metsandussektor koos kaudse ja kaasneva mõjuga moodustab Kesk-Eestis ligi 20% ja Lõuna-Eestis 15% kogu nende piirkondade tööhõivest. Metsanduse arengukava minimaalseks eesmärgiks peaks olema tagada, et tööhõive maapiirkondades ei väheneks. Metsanduse arengukava kontekstis arutati tööhõive teemat 20. mai huvirühmade koosolekul ning seal saadi üldine konsensuslik sõnastus. Paraku on see jäetud arengustsenaariumite tööversioonis kajastamata.

1.2 Lahendustettepanek.

Metsanduse arengukava ühisstsenaariumis peab olema esitatud 20. mai huvirühmade koosolekul saadud konsensuslik sõnastus kujul: „Metsade kasutusega seotud tööhõive hoidmiseks ja võimalusel suurendamiseks maapiirkondades hinnatakse metsa puidulise ja mittepuidulise kasutuse (sh mesinduse) mõju ja potentsiaali maapiirkondade tööhõivele ning kavandatakse meetmed potentsiaali realiseerimiseks, sh luues täiendavaid tuluahelaid metsaomanikele.”

2. Selguse loomine, milline on tulundusmetsade, kaitsemetsade ja rangelt kaitstavate metsade osakaal.

2.1. Selgitus

Vastavalt Vabariigi Valitsuse korraldusega heaks kiidetud „**Metsanduse arengukava aastani 2030 koostamise ettepanekule**” punktile 1.2 lahendamist vajavate valdkondade kirjeldamisele on kirjas: „**sealhulgas selguse loomine, milline on tulundusmetsade, kaitsemetsade ja rangelt kaitstavate metsade osakaal** ning piirangutega seotud kompensatsioonimeetmete rakendamise vajadus.”

MAK 2030 koostamise olulise aluse, Eesti metsapoliitika (1997.a) kohaselt peaks range režiimiga kaitstavate metsamaade pindala olema vähemalt 4 %. Seda saab käsitleda kui alampiiri. Hetkel on rangelt kaitstavaid metsi 13%, mis on kordades alampiirist rohkem. Vastav probleem tõstatati, sest Eesti on rangelt kaitstavate

metsade osakaalult Euroopa esirinnas ning rangelt kaitstavate metsade osakaal tõuseb endiselt tulundusmetsade arvelt. Seetõttu on pärsitud kindlustunne investeringuteks, negatiivne mõju tööhõivele ja laekumistele riigieelarvesse (Valitsuse korraldusega heaks kiidetud ettepaneku lk.23). Konkreetse näite aluseks olev probleem nummerdati Valitsuse korralduse lisas probleemide loetelus numbritega K.6.9 ja K.6.11.

Järgnevalt oli erinevatel huvigruppidel, teadusasutustel ja ministriumitel võimalus teha oma ettepanekud probleemide lahendamiseks. Konkreetsele probleemile metsakategooriate osakaalu kohta esitasid lahendusettepaneku Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit (EMPL), Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (EPKK), Keskkonnaministeerium, Majandusministeerium, Asko Lõhmus ja Eesti Metsatöötajate Ametiühing.

EMPL pakkus kaitstavate metsade ja rangelt kaitstavate metsade osakaalu vähendamist. Majandusministeerium pakkus, et kaitselauste metsade osakaal peaks jääma 2017.a tasemele ning kaaluda lähenemist, kui mingi summa hektareid võetakse kaitse alla, siis kuskil mujal tuleb sama suur hulk metsa kaitse alt vabastada. Asko Lõhmus leidis, et kaitstavaid proportsioone ei ole otstarbekas fikseerida ning rangelt kaitstavate alade osakaal pigem suureneb metsasertifikaatidest lähtuvalt ja viitas, et erametsade osas on see hetkel alla FSC normi. EPKK pakkus, et uute alade kaitse alla võtmiseks tuleb viia kaitse alt välja juba kokkulepitud mahu ületanud metsatüübid. Metsatöötajate Ametiühing pakkus, et metsakategooriate osakaalud tuleb hoida senisel (2019 või 2020 a) tasemel. Keskkonnaministeerium pakkus, et rangelt kaitstavaid alasid peaks olema vähemalt 10% ja esinduslikult. Kaitseväärtuste olemasolu hinnatakse jooksvalt ning kaitseväärtuste kadumisel piirangute kaotamise protsess peab muutuma tõhusamaks. Viide: https://www.envir.ee/sites/default/files/12_metsandus_majanduses_ja_toohoives2.pdf

Järgnevalt toimusid huvirühmade arutelud, kus püüti leida kokkuleppeid nii rühma tasemel, kui ühisaruteludes. Märgiti ära ka ettepanekud, mis konsensust ei saavutanud. Huvirühmade arutelud protokolliti. Metsakategooriate osakaalu küsimus tekkis esile erinevate temade alateemana. 6.mail on erimeelsusena protokollitud „2.2.5 Kaitstavatele metsadele seada pindalaline piirang”. Protokollitud on ka erimeelsusena 20.mail rühmaarutelus: „1.2.2 Metsamajanduse pikaajalise visiooni loomiseks ja investeerimiskindluse tagamiseks/suurendamiseks määratakse looduskaitse planeerimisel kaitstavate metsade, sh erinevate režiimidega, osakaal/pindala (hoitakse stabiilsena, stabiilsus tagab kvaliteedi)”.

Metsakategooriate osakaalude suundumuste kohta on leitud ka rühmasiseselt konsensusi 16. mai protokollis: 1.3.12 „Aktiivse metsanduse osakaalu tõstmine.” 1.3.13 „Kliimaeesmärkidest johtuvalt metsakasutuslike piirangute

leevendamise.” 1.3.14 „Vähendada metsade kaitsmise kvantiteeti ja suurendada kvaliteeti.” 1.3.15 „Teha rangelt kaitstavatele metsadele analüüs, ning need, mis ei oma suurt kaitsealust väärtust, nendelt piirangud eemaldada.” Ühisarutellu ei jõudnud need rühmasisesed kokkulepped ajapuuduse tõttu. 21. mai protokollis on märgitud erimeelsusena 1.2.6 „Rangelt kaitstavate metsade osakaalu vastavusse viimine regiooni keskmisega majanduse konkurentsivõime tagamiseks.”

Järgmine samm on arengustsenaariumite koostamine, mis peaks lähtuma eelpoolnimetatud huvirühmade koosolekutel käsitletud ettepanekutest. Arengustsenaariumite tööversiooni lisas on metsakategooriate pindala ja osakaaluteema esindatud punktis 4.9 Kaitsemets all: https://www.envir.ee/sites/default/files/mak2030_arengustsenaariumite_lisa.pdf

Kuid arusaamatutel põhjustel on selle teema osas neljast stsenaariumist kolmes kirjas, et looduskaitse metsa pind kasvab, neljandas olev selgitus kaitsealade piirpindala seadmise võimalusele on leebe. Kuid mitte üheski pakutud stsenaariumis pole märgitud, et kaitsealuste maade pind väheneks või hoitakse stabiilsena, nagu saadi sisendid huvirühmade koosolekutelt. **Huvirühmade koosolekute protokollides puudub sõnum, et kaitsealuse metsa pindala peab suurenema.** Samuti ei loe protokollidest välja ühisstsenaariumisse konsensuslikuna pakutud „kaitsemetsade pindala ei vähene”. Seega sellist väidet ühisstsenaariumisse kindlasti esitada ei saa. Samuti on esimeses arengustsenaariumis hetkel kirjas, et kaitsealune pind peaks kasvama avaliku kasutusega maa arvelt. Seda pole üheski huvirühmade arutelus märgitud. Ka see ei saa olla üheks arengustsenaariumi osaks.

2.2 Lahendusettepanek. Teen ettepaneku parandada selle teema kajastust järgmisel kujul:

Ühisstsenaarium: stsenaariumi spetsiifiline.

1. Arengustsenaarium (Rebane): Kaitsemetsade, rangelt kaitstavate ja tulundusmetsade osakaalud hoitakse stabiilsena. (viide 16.mai protokollile).
2. Arengustsenaarium (Karu): Kaitsemetsade pindala võib suureneda metsasertifitseerimisest ja vabatahtlikust kaitsest tulenevalt ning võimalikest lisanduvatest vääriselupaikadest ja looduslikest pühapaikadest. Rangelt kaitstavatele aladele ülempiiri ei seata (viide: 6.mai protokoll ning kokkulepped VEP ja looduslike pühapaikade inventuurist).
3. Arengustsenaarium (Ilves): Vähendatakse metsade kaitsmise kvantiteeti ja suurendatakse kvaliteeti. Metsade kaitsmise kvantiteedi vähendamiseks tehakse rangelt kaitstavatele metsadele analüüs, ning need, mis ei oma suurt kaitsealust väärtust, nendelt piirangud eemaldatakse. Kaitsmise kvaliteedi tõstmiseks teostatakse vääriselupaikade ja looduslike pühapaikade inventuur ning nendest

väärtuslikumad määratakse omanikele kompenseerimise teel kaitse alla (21.mai ja 16.mai protokollid).

4. Arengustsenaarium (Hunt): Aktiivse metsanduse osakaalu tõstetakse. Range kaitse all olevatele aladele seatakse mahuline ülempiir nt 230 tuhat ha metsamaast (viide: 16.mai ja 17.mai protokoll).

3. Metsade vanuseline struktuur.

3.1. Selgitus. Praeguses arengustsenaariumite tööversioonis on metsade vanuselist struktuuri iseloomustatud erinevalt tulundus -ja kaitsemetsades. Huvirühmade ühiskoosolekul 16. mail saadi metsade vanuselisele struktuurile konsensuslik sõnastus, mis käsitleb Eesti metsi tervikuna, arvestamata metsade kaitsekategooriaid.

3.2. Lahendusettepanek. Metsade vanuselist struktuuri käsitleda nii ühisstsenaariumis, kui ka neljas eristsenaariumis 16. mail ühisarutelus protokollitud kujul: „Liigutakse metsade ühtlase vanuselise jaotuse poole.”

4. Ohutus.

4.1. Selgitus. Metsanduse arengustsenaariumites ei tohiks olla sõnastusi või väiteid, mis teoksaamisel võiksid ohustada tavakodanike elu ja tervist. Hetkel on 1. arengustsenaariumis (Rebane) selline sõnastus: „Uuendusraietel jäetakse lageraietes säilikipuid gruppidega, mis võimalusel koosnevad erinevatest puuliikidest, ning hakatakse rakendada ka säilikribade jätmist avaliku kasutusega teede servadesse (riba laius sõltub tee laius-/tähtsusastmest).” Tegelikult tähendab säilikribade jätmist lageraie järgselt teede äärtesse seda, et seni tuule mõju eest kaitstud puude riba jääb mõlemalt poolt tuulele avatuks. Need puud muutuvad tuuleilidele eriti haavatavaks ning teede kukkudes ohustavad otseselt liiklejaid.

4.2. Lahendusettepanek. 1. arengustsenaariumi sõnastuses peaks olema sõnastatud ilma võimalusest jätta säilikribasid avaliku kasutusega teede äärtesse, asendades see ohutu kaugusega ehk siis järgnevalt: „ Uuendusraietel jäetakse lageraietes säilikipuid gruppidega, mis võimalusel koosnevad erinevatest puuliikidest, jäädes avaliku kasutusega teedest ohutusse kaugusse”.

Lugupidamisega,

Jaan Aiaots

Metsatöötajate ametiühingu esindaja MAK 2030 juhtkogus

11.oktoober 2019.a